

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: آسیب شناسی دهان، فک و صورت
عنوان درس: آسیب شناسی دهان و فک و صورت اختصاصی عملی ۴
کد درس: 32
نوع و تعداد واحد: نظری: نظری-عملی: عملی: ۳ واحد کارگاهی:
مدرس/ مدرسین: دکتر نازنین مهدوی، دکتر سمیرا درخشان، دکتر پویان امینی شکیب، دکتر منیر مرادزاده
پیش‌نیاز/ هم‌زمان: ندارد
رشته و مقطع تحصیلی: بیماری‌های دهان و فک و صورت

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار
رشته تخصصی: آسیب شناسی دهان و فک و صورت
محل کار: دانشکده دندانپزشکی
تلفن تماس: ۰۲۱۸۸۳۵۱۱۶۳
نشانی پست الکترونیک: n-mahdavi@tums.ac.ir

¹ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: 2 واحد نظری، 1 واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسئول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

این درس با هدف ارتقای مهارت‌های عملی دستیاران در تشخیص ضایعات اختصاصی دهان و فک و صورت طراحی شده است. تمرکز اصلی درس بر مشاهده و بررسی میکروسکوپی لام‌های بافتی و تمرین تشخیص افتراقی ضایعات خوش‌خیم و بدخیم بافت نرم و استخوانی می‌باشد. دستیاران در طول دوره با طیف وسیعی از ضایعات شایع و نادر (مانند فیبروم، لیپوم، نوروفیبروما، سارکوم‌ها و ...) آشنا شده و توانایی تفسیر یافته‌های پاتولوژیک در شرایط عملی را کسب می‌کنند.

همچنین درس علاوه بر تقویت مهارت‌های تشخیص میکروسکوپی، دانشجویان را با اصول گزارش‌نویسی استاندارد (مانند پروتکل‌های CAP) و نحوه ارائه یافته‌ها به صورت علمی و ساختارمند آشنا می‌سازد. تأکید بر رعایت اخلاق حرفه‌ای در بررسی نمونه‌ها، مشارکت فعال در بحث‌های گروهی و یادگیری خودمحور از دیگر ابعاد این درس است. در نهایت، دانشجو قادر خواهد بود یافته‌های میکروسکوپی را در کنار اطلاعات کلینیکی و رادیولوژیک تحلیل نموده و در تصمیم‌گیری‌های کلینیکوپاتولوژیک به صورت علمی و مستدل مشارکت کند

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی: مطالعه ضایعات اختصاصی دهان و فک و صورت

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی: (توانمندی‌های دوره تخصصی دندانپزشکی: 1. مهارت‌های بالینی

2. مهارت برقراری ارتباط، 3. مراقبت بیمار (تشخیص، درمان، بازتوانی)، 4. پیشرفت فردی و فراگیری مستمر، 5. تعهد حرفه‌ای، اخلاق و حقوق پزشکی، 6. مهارت تصمیم‌گیری، استدلال و حل مسئله، 7. ارتقای سلامت و پیشگیری)

مهارت‌های بالینی

- توانایی مشاهده، بررسی میکروسکوپی و تشخیص ضایعات خوش‌خیم و بدخیم بافت نرم و استخوانی (فیبروم، لیپوم، نوروفیبروم، رابدومیوسارکوما، استئوسارکوما، کندروسارکوما و ...).
- کسب مهارت در تشخیص افتراقی بین ضایعات مشابه با استفاده از ویژگی‌های هیستوپاتولوژیک.
- توانایی کار با لام‌های میکروسکوپی در شرایط عملی و تفسیر یافته‌ها.

مهارت برقراری ارتباط

- توانایی ارائه یافته‌های میکروسکوپی به صورت ساختارمند به استاد و همکاران.
- مشارکت در بحث‌های گروهی و دفاع از تشخیص‌های افتراقی با استدلال علمی.
- رعایت اصول ارتباط علمی در نوشتن گزارش‌های پاتولوژی.

مراقبت بیمار (تشخیص، درمان، بازتوانی)

- درک اهمیت تشخیص دقیق ضایعات در مسیر درمان بیماران و نقش آسیب‌شناس در تصمیم‌گیری بالینی.
- توانایی تفسیر یافته‌های بیوپسی و ری‌سکشن در جهت کمک به انتخاب درمان مناسب.
- آشنایی با پروتکل‌های گزارش‌نویسی استاندارد (CAP) برای تضمین کیفیت مراقبت بیمار.

پیشرفت فردی و فراگیری مستمر

- ارتقای مهارت خودآموزی در مطالعه لام‌های بافتی و مرور اطلس‌ها و منابع مرجع.
- تقویت توانایی تحلیل انتقادی کیس‌های آموزشی و مقالات علمی.
- تعهد به یادگیری مستمر در زمینه ضایعات نادر و موارد خاص.

تعهد حرفه‌ای، اخلاق و حقوق پزشکی

- رعایت اصول اخلاقی در بررسی و نگهداری نمونه‌های بافتی.
- پایبندی به صداقت علمی در تشخیص و گزارش‌نویسی.
- احترام به حقوق بیماران در محرمانگی و شفافیت گزارش‌ها.

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

- بتواند ضایعات خوش‌خیم و بدخیم بافت نرم و استخوانی دهان و فک و صورت را بر اساس ویژگی‌های میکروسکوپی تشخیص دهد.
- در تشخیص افتراقی ضایعات مشابه (مانند سارکوم‌ها، فیبروماها، ضایعات عروقی و نوروژنیک) مهارت کافی داشته باشد.
- با اصول تهیه، مشاهده و تفسیر لام‌های میکروسکوپی در شرایط عملی آشنا باشد.
- بتواند یافته‌های میکروسکوپی را به صورت شفاهی و کتبی به شکلی علمی و ساختارمند ارائه دهد.
- به پروتکل‌های استاندارد گزارش‌نویسی (نظیر CAP) مسلط باشد و آن‌ها را در گزارش موارد بالینی به کار گیرد.
- توانایی تحلیل و تصمیم‌گیری منطقی در موارد پیچیده و نادر را داشته باشد.
- اهمیت تشخیص زودهنگام و دقیق ضایعات بدخیم را در ارتقای سلامت و بهبود درمان بیماران درک کند.
- نسبت به اصول اخلاقی، محرمانگی اطلاعات بیماران و صداقت علمی در فرایند تشخیص و گزارش متعهد باشد.
- با استمرار در یادگیری و مطالعه منابع مرجع، توانایی خود را در تفسیر آسیب‌شناسی و تشخیص موارد جدید تقویت نماید.

رویکرد آموزشی^۱:

□ ترکیبی^۲

□ حضوری

□ مجازی^۳

روش‌های یاددهی – یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

---

1. Educational Approach

2. Virtual Approach

3. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

آفلاین آنلاین ترکیبی (آفلاین، آنلاین)

کلاس وارونه

یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری اکتشافی هدایت شده

یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی

یادگیری مبتنی بر مباحثه در فرم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

بحث در گروههای کوچک

ایفای نقش

یادگیری اکتشافی هدایت شده

یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری مبتنی بر سناریو

استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)

یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

-

Small group education-

Motivating questions -

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفا نام ببرید .....

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسین
1	فیبروماتوزیس/میوفیبروماتوزیس	Self directed learning		دکتر مهدوی- دکتر درخشان- دکتر مرادزاده- دکتر شکیب
2	Nodular faciitis	-Small group education		
3	لیپوما			
4	همانژیوما ، لنفانژیوما	-Motivating questions		
5	نوروفیبروما/ شوآنوما			
6	لیومیوما			
7	فیروز هیستئوسایتوما			
8	Plasmacytoma			
9	ر ابدومیوسارکوما			
10	آنژیوسارکوما			
11	لیومیوسارکوما			
12	لیپوسارکوما			
13	فیروسارکوما			
14	Undifferentiated pleomorphic sarcoma			
15	Malignant peripheral nerve sheath tumor			
16	استنوبلاستوما			
17	کندروما			
18	کندروسارکوما/مزانشیمال کندروسارکوما			
19	استنوسارکوما			
20	یوبینگ سارکوما			
21	آشنایی با پروتکل گزارش نویسی resection برای CAP /biopsy tissue Soft			
22	آشنایی با پروتکل گزارش نویسی CAP برای بیوپسی اکسیژنال/اینسیژنال و resection تومورهای استخوانی خوش خیم و بدخیم			

وظایف و انتظارات از دانشجوی:

منظور وظایف عمومی دانشجوی در طول دوره است. وظایف و انتظاراتی نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس¹

- حضور منظم و به‌موقع در جلسات عملی و رعایت نظم آموزشی.
- مطالعه و مرور منابع مرجع پیش از کلاس برای آمادگی در مشاهده لام‌ها.
- مشارکت فعال در مشاهده و تشخیص لام‌های میکروسکوپی در کلاس.
- طرح تشخیص‌های افتراقی و دفاع از استدلال خود در بحث‌های گروهی.
- رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای در برخورد با نمونه‌های بافتی و در بحث‌های علمی.
- آشنایی و پایبندی به پروتکل‌های گزارش‌نویسی استاندارد (CAP) در تنظیم گزارش‌ها.
- کسب مهارت خودآموزی در تشخیص ضایعات و تقویت توانایی در تحلیل مستقل کیس‌ها.
- همکاری و تعامل علمی با استاد و همکلاسی‌ها در فرایند یادگیری.

روش ارزیابی دانشجوی: MSF، و امتحان از لام‌ها

- ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)^۲
- ذکر روش ارزیابی دانشجوی
- ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجوی

---

1. این وظایف مصادیقی از وظایف عمومی هستند و می‌توانند در همه انواع دوره‌های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.
2. در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

✓ ارزیابی تکوینی (سازنده): ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می‌دهد. این نوع ارزیابی می‌تواند صرفاً با هدف آرایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود.

نظیر: انجام پروژه‌های مختلف، آزمون‌های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ‌های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ ارزیابی تراکمی (پایانی): ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- آزمون‌های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون‌ها برای مثال آزمون‌های کتبی شامل آزمون‌های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه‌ای»، «چورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون‌های استدلالی نظیر آزمون ویژگی‌های کلیدی، سناریونویسی با ساختن فرضیه و ...، آزمون‌های عملی که برای مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر OSCE³، OSLE⁴ و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار⁵ با استفاده از ابزارهایی نظیر DOPS⁶، لاگ‌بوک⁷، کارپوشه (پورت فولیو)⁸، ارزیابی 360⁹ درجه⁹ و ... باشد.

ارزیابی تکوینی (سازنده)

روش: مشاهده و ارزیابی مداوم عملکرد دانشجو در طول جلسات عملی هنگام دیدن لام‌ها همراه استاد (MSF یا ارزیابی چندمنبعی)، میزان آمادگی، نحوه استدلال، پاسخ‌دهی به سؤالات و مشارکت فعال در بحث‌ها.

هدف: بازخورد اصلاحی جهت رفع نقاط ضعف و تقویت توانایی‌های تشخیصی دانشجو.

سهم در نمره نهایی: 40٪

□ ارزیابی تراکمی (پایانی)

1. Formative Evaluation
2. Summative Evaluation
3. Objective Structured Clinical Examination
4. Objective Structured Laboratory Examination
5. Workplace Based Assessment

6. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی Direct Observation of Procedural Skills: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

7. Logbook
8. Portfolio
9. Multi Source Feedback (MSF)

روش: آزمون عملی ایستگاهی (OSPE/OSCE) شامل:

تشخیص میکروسکوپی ضایعات روی لام‌ها.

نوشتن گزارش پاتولوژی و پیشنهاد پنل‌های IHC مناسب.

پاسخ به کیس‌های تلفیقی شامل اطلاعات بالینی، نمای میکروسکوپی و در صورت وجود تصاویر رادیولوژیک؛ ارائه تشخیص افتراقی و پیشنهاد درمان مناسب.

سهم در نمره نهایی: 60٪

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

د) منابع برای مطالعه بیشتر:

- Neville BW, Damm DD, Allen CM, Chi AC. *Oral and Maxillofacial Pathology*. 5th Edition.
- Regezi JA, Sciubba JJ, Jordan RCK. *Oral Pathology: Clinical Pathologic Correlations*. 7th Edition.
- Woo SB. *Oral Pathology*. 3rd Edition. Elsevier

چک لیست ارزیابی طرح دوره

چگونگی پردازش طرح با توجه به معیارها			معیارهای ارزیابی	آیتم	نام درس	رشته مقطع	گروه
توضیحات در خصوص موارد نیازمند اصلاح	نیازمند اصلاح	قابل قبول					
			به اطلاعات کلی درس اعم از گروه آموزشی ارایه دهنده درس، عنوان درس، کد درس، نوع و تعداد واحد، نام مسؤؤل درس و سایر مدرسان، دروس پیش نیاز و همزمان و رشته و مقطع تحصیلی اشاره شده است.	اطلاعات درس			
			اطلاعات مسؤؤل درس اعم از رتبه علمی، رشته تخصصی، اطلاعات تماس و ... درج شده است.	اطلاعات مسؤؤل درس			
			بخش‌های مختلف محتوایی درس در حد یک یا دو بند معرفی شده است.	توصیف کلی درس			
			اهداف کلی / محورهای توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف کلی / محورهای توانمندی			
			اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی			
			رویکرد آموزشی مورد نظر در ارایه دوره اعم از حضوری، مجازی و ترکیبی مشخص شده است.	رویکرد آموزشی			
			روش‌های یاددهی و یادگیری درج شده‌اند.	روش‌های یاددهی - یادگیری			
			جدول مربوط به تقویم درس، به طور کامل تکمیل شده است.	تقویم درس			
			وظایف و انتظارات از دانشجویان نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس و ... تعریف شده و درج گردیده است.	وظایف و انتظارات از دانشجو			

			نحوه ارزیابی دانشجو با ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)، روش ارزیابی و سهم هر نوع / روش ارزیابی در نمره نهایی دانشجو، درج شده است.	نحوه ارزیابی دانشجو			
			کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط، معرفی شده‌اند	منابع			